[2024] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.2024 INਐਸ ਸੀ 291

ਆਬਿਦ ਖਾਨ

ਬਨਾਮ

ਦਿਨੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 4828)

09 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024

[ਸੰਜੇ ਕਰੋਲ ਅਤੇ ਅਰਾਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ,ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਮਾਮਲਾ ਵਧੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1986 ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਧਾਉਣਾ - ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ, 30 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮਕੈਨਿਕ - ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 17% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ 87,700/- ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨ @ 7% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 10% 'ਤੇ ਘਟਾਉਣਾ-ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸੇ ਵਿਆਜ ਨਾਲ 1,27,700/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਹੋਲਡ: ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 10% ਤੱਕ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। 17% ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਰਾਏ 'ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ' ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ 17% 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਪਾਹਜਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁਪਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 2,42,120/- ਰੁਪਏ - ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ @ 7% ਪੀ.ਏ. [ਪਾਰਾ 10-14]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [2010] 13 ਐਸ ਸੀ R 179: (2011) 1 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 343; ਲਕਸ਼ਮਣ ਉਰਫ ਲਕਸ਼ਮਣ ਮੋਰਿਆ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2011) 10 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 756; ਸਿਦਰਾਮ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ [2022] 8 ਐਸ ਸੀ R 403: (2023) 3 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 439- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮੁਆਵਜ਼ਾ; ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ; ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ; ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਵੱਲ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ।

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4828

2018 ਦੇ ਐਮ ਏ ਨੰਬਰ 1614 ਵਿੱਚ ਇੰਦੌਰ ਵਿਖੇ ਐਮਪੀ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 21.01.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਨਿਤਿਨ ਐਸ. ਤੰਬਵੇਕਰ, ਸੇਸ਼ਾਤਲਪਾ ਸਾਈ ਬੰਡਾਰੂ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਅੰਬੋਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ੀ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਤੂਤੀ ਝਾਅ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸਰਵਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਅਸੀਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

3. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਉਚ ਅਦਾਲਤ, ਇੰਦੌਰ ਸਥਿਤ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 2018 ਦੇ ਐਮ ਏ ਨੰਬਰ 1614 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 21.01.2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 'ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ') ਨੂੰ 04.12.2017 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ 87,700/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ @ 7% ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ। ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. 1,27,700/- ਉਸੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4. ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ਘਟਨਾ, 23.04.2013 ਨੂੰ ਵਾਪਰੇ ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੱਟਾਂ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਸਮਰਥਤਾ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਾਲਿਸੀ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

5. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ:

"ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਬੇਨਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ? ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਲਈ?"

6. ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਖੱਬੀ ਐਸੀਟਾਬੂਲਮ ਅਤੇ ਖੱਬੀ ਪਸਲੀ ਵਿੱਚ ਮਿਸ਼ਰਤ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਸੀ। ਡਾ. ਅਲੋਕ ਮਹਿਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5), ਜਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਪਾਹਜਤਾ 17% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਜਿਰਾਹ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 10% 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ। ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਘਟਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਡਾਕਟਰ ਜਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-5 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।

7. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। (2011) 1 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 343 ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

"16. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਅਤੇ 169 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅੰਪਾਇਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਖੋਜੀ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਖੋਜੀ ਵਜੋਂ, ਜਿਸਨੂੰ "ਸਿਰਫ਼ ਮੁਆਵਜ਼ੇ" ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ "ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ" ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਸੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ "ਸਿਰਫ਼ ਮੁਆਵਜ਼ੇ" ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਸਰੀਰਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੈਂਡਬੁੱਕ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਸਥਾਈ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਮੈਨੂਅਲ। ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਤਮਕ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮੈਰੀਕਨ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ਼ ਆਰਥੋਪੀਡਿਕ ਸਰਜਨਾਂ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਭਾਰਤੀ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਟੈਕਸਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਆਰਥੋਪੀਡਿਕ ਸਰਜਨਾਂ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਰਕਰਜ਼ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1923 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

8. ਲਕਸ਼ਮਣ ਉਰਫ ਲਕਸ਼ਮਣ ਮੋਰਿਆ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2011) 10 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 756 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ:

"15. ਉਪਰੋਕਤ-ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਦਰਦ ਲਈ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਦੁਰਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਸਦਮੇ, ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ, ਜਿਸਦਾ ਉਸ ਨੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਲਈ।"

9. ਅੱਗੇ, ਸਿਦਰਾਮ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। [(2023) 3 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 439] ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"113. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਪੂ ਦੇਵ ਯਾਦਵ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਰਥਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਕਸਰ ਡੂੰਘੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੂਰੀ ਨਿੱਜੀ ਪਸੰਦ ਜਾਂ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੱਜ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰਹੋ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਗੰਭੀਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਣ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ) ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਾਰ ਜੋ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੀਉਂਦਾ ਸੀ, ਯੋਗ ਸਰੀਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪਾਹਜਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਧੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਜੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ-ਚੋਣ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਖਮੀ ਪੀੜਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਵੇਖੋ: ਪੱਪੂ ਦੇਓ ਯਾਦਵ (ਸੁਪਰ)]

10. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ-ਦੱਸੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ

ਉਕਤ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲਟ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਡਾਕਟਰ (ਪੀਡਬਲਯੂ-5) ਦੀ ਰਾਇ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ 10% ਤੱਕ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। 17%। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਲਈ 'ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ 17% 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਪੰਗਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

11. ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ 3,500/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੱਢੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ 23.04.2013 ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਕੈਨਿਕ ਵਜੋਂ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਣਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 3,500/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ 6,500/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 92,820/- ਰੁਪਏ (6,500 X 12 X 7 X 17%) ਦੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

12. ਸਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਚਾਰਜਿਜ਼, ਦਰਦ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 9,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਨਿਚਲੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ (3) ਸਿਰਿਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

13. ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 1,27,700/- ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਾਂ:

ਸ੍ਰ. ਨੰ.	ਖਾਸ	ਰਕਮ
1.	ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	92,820/- ਰੁਪਏ
2.	ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ	49,300/- ਰੁਪਏ
3	.ਆਵਾਜਾਈ, ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਖਰਚੇ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ	1,00,000/-ਰੁਪਏ
	ਕੁੱਲ	2,42,120/- ਰੁਪਏ

ਆਬਿਦ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ

14. ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.3-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ @7% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 6 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

15. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਰਚੇ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:
ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler